

Kwartiermess van de Marinekazerne Bootsman Jonsen

De officiersmess aan het 3de en 23ste Linieregimentsplein maakt deel uit van de Marinekazerne Bootsman Jonsen en is gelegen op de wijk Hazegras. De naam van deze wijk vindt zijn oorsprong in het stuk moeras dat buiten de Oostendse vestingen gelegen was.

De kazerne is een vierzijdig complex begrensd door de Lijndraaiersstraat, de Graaf de Smet de Naeyerlaan, het Maria Hendrikapark en de Zinnialaan.

De bouw van de militaire kazerne gaat terug tot begin van de 19de eeuw. Toen Jozef II tijdens het Oostenrijks bewind het gedeelte van de vestingen liet slopen, ongeveer op de plaats van de huidige Jozef-II straat, en de handelsdokken liet graven, werd het Hazegras verkaveld.

Tijdens het Franse bewind liet Napoleon nieuwe vestingen rond het Hazegras aanleggen. Het was tijdens het Hollands bewind (1815-1830) dat de wijk een uitgesproken militair karakter kreeg. 'L' enclos des casernes de l'Hazegras' werd opgericht en bestond uit: 'la caserne-hôpital, la grande caserne et la petite caserne'. Daarenboven waren er een viertal buskruitmagazijnen, waarvan dit gelegen onder bastion 11-12 van de vestingen in 1826 ontplofte en de hele wijk en een gedeelte van de stad vernielde. Na het vertrek van de Hollanders die een gedeelte van 'les casernes de l'Hazegras' hersteld hadden, was Oostende een tijdlang een onbelangrijk garnizoen.

In 1865 gaf Leopold II opdracht de oude vestingen rond Oostende te ontmantelen en het toenmalig militair domein ('l'enclos des casernes de l'Hazegras'), te verdelen onder de verschillende stadsdiensten. Er werd wel een terrein voorbehouden voor een nieuwe kazerne.

Eerst werd gedacht deze kazerne te bouwen op de terreinen van de te slopen vestingen in de omgeving van de Romestraat. Een andere inplanting die

overwogen werd situeerde zich in de nabijheid van het Fort Napoleon (het militair hospitaal werd er opgericht in 1909). Er werd tenslotte besloten de nodige terreinen te voorzien rond *'la caserne hôpital'*, en deze uit te breiden tot de nieuwe Hazegraskazerne.

Wellicht onder invloed van koning Leopold II werd Louis Delacenserie (1838 – 1909) aangeduid om de voorgevel van de kazerne in neo-stijl te ontwerpen. Deze architect was vanaf 1870 stadsarchitect van Brugge en ontwierp ook de Sint-Petrus-en-Pauluskerk. Het geheel moest bestaan uit een officiersmess, een stafgebouw, een monumentale ingang, een onderofficiersmess en een turnzaal, onderling verbonden door galerijen.

Dit ontwerp paste in de urbanisatieplannen van Leopold II en zou het zicht bepalen voor de toeristen vanaf de Graaf de Smet de Naeyerbrug.

Van dit ontwerp werden enkel de officiersmess en de turnzaal gerealiseerd. Deze laatste heeft zijn grandeur verloren omdat de verdieping door een brand vernield werd. De andere gebouwen van de kazerne (stafgebouw, onderofficiersmess) werden veel later, op een andere plaats en in een andere stijl gebouwd.

Het oorspronkelijk inrichtingsplan van de officiersmess leert ons dat het gebouw bestond uit een kelderverdieping met daarin opgenomen de keuken, de wasserij, magazijnen, het lokaal met de brander van de centrale verwarming, de kolenopslagplaats en de wijnbergplaats.

Op de benedenverdieping bevonden zich de vestiaire, de rook- en vergaderzaal, de kleine eetzaal, de bar, het kantoor van de huishoudofficier en de toiletten. Op de eerste verdieping was het salon, de balzaal, een bediendenvertrek, een lokaal voor het orkest, de kamer van de huishoudofficier en een kamer voor de planton.

Op de tweede verdieping werden magazijnen en mansardekamers voor het keuken- en bedieningspersoneel voorzien.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog was de Hazegraskazerne het verblijf van het 3de Linieregiment. Het was de tijd van militaire grandeur met toepassing van strikte regels van etiquette en respect voor de hiërarchie.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het 3de Linieregiment ontbonden. De kazerne werd tot Generaal Mahieukazerne omgedoopt en kreeg een nieuwe gebruiker: de in 1946 opgerichte Belgische Zeemacht.

Het leven in de mess veranderde en werd democratischer alhoewel er nog steeds stijlvolle activiteiten plaatsvonden. Op de eerste verdieping werd het orkestlokaal een gezellige bar en het salon de admiraalszaal met foto's van 16 Vlaamse admiraals uit de 15de, 16de en 17de eeuw.

Van september 1997 tot maart 1998 onderging de mess een grondige opfrissing. De gevel werd gereinigd en opnieuw gevoegd. Binnen werden alle zalen geschilderd. De trappen die beschadigd waren door een brand in de zestiger jaren, de gordijnen, het sanitair en de geluidsinstallatie werden vernieuwd. De keuken werd nieuw ingericht en een modern systeem voor brandbeveiliging en ventilatie werd aangebracht. Op de tweede verdieping zijn vier kamers en één suite ter beschikking van militairen met tijdelijke opdracht bij de Marine in Oostende.

Sedert de opschorting van de verplichte militaire dienst is de functie van het gebouw veranderd en is ze van een officiersmess een 'all ranks mess' geworden, waar militairen van alle graden hun maaltijd kunnen nemen. Daarom zal binnenkort wellicht het bord 'officiersmess' naast de ingang van het gebouw moeten verdwijnen.

Ondanks alle wijzigingen straalt het gebouw nog steeds een sfeer van grootsheid uit. Vooral de eerste verdieping is indrukwekkend.